

**ЛИСТИ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ,
НАПИСАНІ У 1708 Р. ДО ВЕЛИКОГО
КОРОННОГО ГЕТЬМАНА РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ
АДАМА СЕНЯВСЬКОГО***
(Переклад-реконструкція** із старопольської та
латини Володимира Пилипенка)

1.

Ясновельможний мості**** Пане Воєводу Мій великомилостивий Пане і Коханий Брате! Дякую дуже В****. Милостям Пану за пересторогу, але то явні жіночі плітки, будь В*****. мость Пан впеvнений, що не лише для Її мості Княжни Дольської, але і цілого світу не зміну своєї совісті, цноти, поштивості та віри. Не лише нинішньому Найяснішому моєму Монархові, але і його батьку найяснішої пам'яті і його брату, Найяснішим Монархам склав присягу підданства і є вірним їй, і хіба гробова дошка мене звільнить від неї. Віддаю на високий розсуд В.М.М.***** Пана, чи ті плітки достойні віри, якщо так багато діянь***** воєнних вже після весілля княжни є значним документом моєї вірності і злості ворогів на мене і все військо, що під моїм регіментом: в Ляхівцях, де загинув полковник переяславський***** і півтори тисячі *qoucie* [? добірного] товариства піддалися *na parol*, будучи притиснуті голодом; у Несвіжі, де був убитий полковник стародубський, а з ним потрапило до полону кілька сотень товариства. Під Клецьком програна баталія з Паном Неплюєвим і миргородським полковником, відісланим мною із Мінська на допомогу полковникові переяславському. Такі ефекти***** наших стосунків з княжною. І щоб мене стимулювало схилитися до неприятельської сторони: фортуна? Так з ласки Божої і його помазанця, Найяснішого царя М.ці***** переконаний, що на все моє довге чи коротке життя я не зможу мати там [у неприятеля] більше, ніж маю.

Але то все жіночі плітки і вигадки моїх неприятелів. Донісши все це, прошу, щоб В.Мць Пан не вірив тим пліткам і стало [постійно, як і раніше] мені довіряв, у тому, що в усіх ситуаціях я хочу і повинен виконувати усі мандати [повноваження], які отримав від мого Найяснішого Монарха Його Царської Величності. І неодмінно

* **Адам-Микола Сенявський** (близько 1666 – 18 лютого 1726) – державний діяч Речі Посполитої. Належав до еліти польсько-литовської держави. Обіймав вищі державні уряди: був белзьким воєводою, польним коронним та великим коронним гетьманом. Підтримував тісні зв'язки із Мазепою.

Український гетьман, побоюючись викриття, не міг писати Адаму Сенявському відкрито про свої наміри. Та все ж він намагався постійно підтримувати з польським діячем зв'язок, сподіваючись, що той у визначений момент зробить правильний вибір. На жаль, великий коронний гетьман довго вагався. Коли цар Петро I перекинув на Правобережжя України кільканадцять полків, А. Сенявський зайняв проросійську позицію.

** Переклад-реконструкцію здійснено за виданням: **Subtelny O. On the eve of Poltava: the letters of Ivan Mazepa to Adam Sieniawski 1704-1708** (Напередодні Полтави: листи Івана Мазепи до Адама Синявського 1704-1708). – New York, 1975. Упорядник О. Субтельний дав оригінали листів та їхній стислий виклад, однак сьогодні прочитання цієї кореспонденції для загалу, істориків ускладнене, оскільки документи написані макаронічною мовою.

*** Вашої милості.

**** Вашим.

***** Ваша.

***** Вашої мості милостивого.

***** Experimentow

***** Насправді він помер у Швеції.

***** Affekty i efekty

***** Милості

виконувати накази В.М.М. Пана як у публічному, так і у приватному житті від усієї душі прагну до скону мого життя.

В.М.М. Пана люб'язний
Зичливий Брат
і найнижчий слуга
Іван Мазепа Гетьман.

У Батурині 27 січня V.S.
Аппо 1708

P.S. Прошу вибачення В.М.М. Пана, що не власною рукою відповідаю на лист В.М.М. Пана, бо у мене *chyrogryczna* [подагрична] хвороба у руці не допустила до письма, однак *ex mente mea** мій сестринець рідний, і ніхто інший цю відповідь до В.М.М. Пана писав.

№ 25075

2

Ясновельможний мості Пане Воевода Белзький Мій Великомилолюбивий Пане і Брате!

Перш за все до В.М.М. в трьох листах поштою відписав про направлення на допомогу тритисячного** загону, з тієї моєї відповіді В.М.М. Пан детально проінформований у своєму питанні. Тепер же лише, відповідаючи *conformiter* [відповідно] бажанню В.М.М. Пана, відсилаю мій універсал *pro securitate passus* [для безпечного проходження] тому гарнізоні, який В.М.М. Пан до Білоцерківської фортеці *intendit* [має намір відправити]. *In caeteris referuie* [Відповідаючи] на мій перший лист, бажаючи у нинішніх обставинах найчастіше з В.М.М. Паном *pro veteri confidentia continuare correspondencia* [щоб як і раніше впевнено продовжувати кореспонденцію] з бажанням зоставляю [лист?].

В.М.М. Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

З Фастова Лютий 25 V.S.
Аппо 1708

№ 25076

3.

Ясновельможний Милостивий Пане Воевода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

Оскільки *ad vota* [за клятвою] В.М.М. Пана така воля мого Найяснішого Принципала, Його Царської Величності, щоб у нинішніх обставинах мав мого резидента при боці В.М.М. Пана, тому *parieruiac supremis mandatis* [відповідаючи на найвищій інструкції], відсилаю на резиденцію до В.М.М. Пана значного товариша Війська Запорозького Пана Новицького, який має *impositam* [накладені] собі *provinciam* [доручення] служити і *ex functione sua* [своєю діяльністю] сподобитися для наказів В.М.М. Пана, які й я з нетерпінням очікувати буду завжди

В.М.М. Пана люб'язний і зичливий брат
і слуга принижений

* Від мого розуму.

** Йдеться про 3000 козаків, відправлених у Польщу.

Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких

З Фастова Лютий 29 V.S.
Аппо 1708

№ 25077

4.

Ясновельможний Милостивий Пане Воєвода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

Лист В.М.М. Пана із датою 7 *preasentis* [нинішнього], написаний у Львові, отримав через пошту¹⁴ *eiusdem* [того ж самого], *ea quae par est* [що личить] великому Його *imieniovi observantia* [поважному імені], також дякую *primario* [у першу чергу], що В.М.М. зберігає *illibato candore* [безперечну прозорість] нашої довірливої кореспонденції, спілкуючись зі мною у нинішніх обставинах *fido calamo et amino* [відкриваючи душу перу]. Про те, що щойно згадав від В.М.М. Пана *succursie* [про підкріплення], чекаю на днях від двору Його Цар. Вва чіткої *rezolucyi* [резолуції] і нехай не зруйнує братерську приязнь В.М.М. Пана, що *requizicie* [реквізиції] *prolongantur* [продовжую], бо мені *sic volo tollitur* [треба взяти], коли *totus quid quid sum pendeo a mutibus* [уся справа у тому, що залежу від обмежень] Найяснішого Принципала мого, Його Царської Величності, і виконую те, що мені *demandatur* [поручено]. По тому залишаюся *in puro affectu* [з чистими почуттями].

В.М.М. Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

Той загін, котрий *pro suppetijs* [вирушив] на допомогу, *intendo* [я маю намір] до В.М.М. Пана відіслати, вже наказав зібратися під Паволоччю, чекаю лише на *de super* [зверху] наказу.

З Фастова березень 15
Аппо 1708

№ 25079

5.

Ясновельможний Милостивий Пане Воєвода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

На повторні *foliis* [листи] Вельможного Мості Пана про *succursie* [надання допомоги] і про *requizicie* [примусове] віддання Речі Посполитій України я вже написав у своїх відповідях про мою надійність, яку жоден фокус не може *dehonestare* [заплямувати], а коли мені тепер Вельможний Пан пише про це у листі, тому хочу *ad nutus* [миттєво] *candide* [чистосердечно] донести, що своєму війську, котре маю *pro suppetiis* [для підтримки] до Вельможності Мості Пана відправити, наказав зібратися під Паволоччю і чекаю лише на *in dies de super* [на днях вищого] указу *de quanto et quando* [коли і скільки].

¹⁴ Заготівля продовольства і фуражу в місцях постою війська. Місцеве населення, шляхта завжди нарікали на завищені норми реквізицій.

На впровадження у Білу Церкву гарнізону Речі Посполитої я маю мій готовий наказ. І вже адресував на руки Вельможному Мості Пану свій універсал для забезпечення безпеки його переходу, *ad restitutionem* [для повернення] цілої України, що належить до Білої Церкви, не можу *cathegorice* [категорично] приймати рішення без виразної згоди Мого Милостивого Пана Його Царської Величності. Тому цю *negotium* [справу] до вирішення *publici* [в інтересах держави] Речі Посполитої *desideri* [відкладаємо] *in futurum suspenditur* [до майбутнього], як і сам Вельможний мості Пан можеш *luculentissime instrui* [зробити висновок] із копії указу до мене відправленого (*quo fato* в цілому я з тим указом *non concordat* [не згоден] *in nonulis*, який мав в оригіналі у себе *ad manus* [у руках]), у якому мені *imprimitur* [закріплено печаткою], щоб я був готовий віддати міста і села, що належали до Речі Посполитої, але не віддавав, як Вельможний мості Пан *requirite* [поінформований] від мене. Коли *ultimata resolutione* [остаточне рішення] також себе самого ласці Вельможного мості Пана у невідмінному братському ставленні хочу бути і *omni studio insinuo* [роблю все можливе для того].

В.М.М. Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

З Фастова березень 10/21
Анно 1708

№ 25078

6.

Ясновельможний Пане Воєвода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!
Impresie [враження] Вельможного мості Пана у *toties* [щойно] відправлених листах *incessanti desiderio* [з нескінченим бажанням] щодо *succursie* [надання] допомоги, *manent* [залишає] у мені *alta mente repostae** [поживу для розуму], *in tenso cordis voto exequi* [бажання серця] підсилює, коли буде *de super ordinans* [вищий наказ], якого я *in momenta expectans expecto* [очікую в даний момент] і добре знаю, що кожне *expectativa* [очікування], є *paenalitas* [покаранням] тих, хто прагне до дії, *cruciatu* [мучінням], особливо там, де *res non patitur moram* [справа не допускає затримок], але коли *stricta dependentia accatenantur* [строга залежність супроводжує] усі мої дії, *et quae sunt agenda* [і те, що повинно бути зроблено] так далеко, що *positos* [прийнята] *terminos* [кінцева мета] *praeterire* [проходить повз, вислизає], а тому нехай Вельможний мості Пан мені вибачить, що *circa effectuationem* [здійснення] бажання Вашого *immoror* [затримується], чекаю для цього резолюції згори і тим часом війську, що зібралось під Павлоччю, наказую бути готовими до маршу. Такі мої перші роздуми, і Вельможний мості Пан бачить це з великою *animadversio* [уважністю], якщо той *succurs per desertam arabiam* [перехід через арабську пустелю], де під час теперішньої зимової революції і поривання ще кінць не знайде *adire corinthum* [перехід у Корінф**], і там у зголоднілому краю повинен *operari* [виживати], з ворогом *expiriri* [сперечатися] та тягтися на вимордованих конях після *longo et famelico passu* [довгого і голодного переходу]. Не *conseruie* [приятель] та й не у ласці я свого війська (як перший лист Вельможного мості Пана *tagnit et angit* [обмежувати і випробувати]), бо той народ є *capax longos tolerare labores* [здатним переносити тривалу важку працю] і хоч би за

* радує мій розум і щось там залишає.

** «Корінф у Стародавній Греції був багатим торговим містом завдяки вигідному географічному положенню (на півдорозі між Афінами і Спартою і на перешийку між двома морями). Славився також своїми виробами із бронзи. Життя у Корінфі було дороге. Існувала грецька приповідка «Не кожній людині вдається потрапити в Корінф», тобто дороге не всім доступне. У перекладі латиною цю приповідку популяризував римський поет Горацій (Послання, I 17, 36): Non cuivis homini contíngit adire Corínthum [Тільки ж далеко не всім нам судилось дійти до Корінфа]» («Сіверянський літопис». – 2016. – №2. – С.80).

Балтійське море пішки зайде *per ardua quaeque* [підноситься кожен], тільки коні на чистому азарті не виживуть.

А що Вельможний мості Пан має намір донести Найяснішому Монарху Його Царській Величності Пану моему милостивому про мої *in ferendis suppetiis cunatata* [плани у прийнятті підтримки], говорячи, що начебто мені це подобається, тоді і я *sine omni metu meo* [без будь-якого страху] раджу Вельможному мості Пану *actu edimplere* [діяти просто], оскільки, як розумію *patebit* [ясно] Вельможному мості Пану *meum velle* [моє бажання] йде за волею Його Царського Величності, і сенс *sequitur* [*sequor* – йти вслід], а не як Вельможному мості Пану *supponit* [передбачалося].

Вельможний мості Пан нехай не сумнівається у *ex illatis* [піднесеній] моїй до себе правдивій приязні і щирій *applicacyi* [прихильності], бо я *indefesso ardore et candore* [з невтомним ентузіазмом і щирістю] завжди хочу бути таким *in perpetuum* [постійно].

Вельможного мості Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

Eliberacja [міркування] Його мості Пана Вольського, якби без волі мого Найяснішого Принципала могли *subsequi* [дотримуватися], тоді би мені добре ввела до *in evitabilem* [те, чого можна уникнути] різних *suspciyi charibdum* [підозр Харибди*].

Вельможного мості Пана добрий Приятель, також Його мосці Пана каштеляна Белзького, зажди готовий *praemunire* [захищати першочергово] і *praevenire* [попереджати].

№ 25045

7.

Ясновельможний Пане Воєвода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

Я вже писав до В.М.М. Пана, що маєтності Його мості Пана Коронного Обозного В.М.М. Пана залишаються не у моему розпорядженні, окрім одного Ягорлика**, у якому за наказом Найяснішого Царя Його мості Пана милостивого *qua methodo et praetextu extenditur* [з певних причин продовжена] моя влада, про що *exposui* [я пояснив] перед В.М.М. Паном *evidentes* [про невідворотні] причини, і люб'язно доніс про те з пересторогою В.М.М. Пана Найяснішого Маєстату, однак з того часу я не отримав згідно з планом щодо Ягорлика резолюції***.

Вельможного мості Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

У Білій Церкві
Квітня 12/23 року 1708
№ 25080

* Небезпечне місце для навігації біля Сицилії. Сталий вираз про Сциллу і Харибду.

** Jahorlika

*** Далі текст важкодоступний для перекладу.

8.

Ясновельможний Пане Воєвода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

Лист від В.М.М. Пана з Ярославля, датований 14 *praesentis* [нинішнього місяця], отримав від *candida mente* [утаємниченого довірника] кур'єра Віденського*, дав доброго конвою для безпеки його проїзду і відправив *in vias suas* [своїм шляхом]. Спільний інтерес Найяснішого Царя з Річчю Посполитою не через мене зазнає невдачі, і розглядати В.М.М. Пан *alto iudicio* [високий суд] передчасно з реляції про *intenciach* [натиск] неприятелів у наш край звідусюди, *confirmatur* [вірогідний], а коли *proximus ardet ucalegon* [сусід чекає опіки], так *competentius* [належним чином] вдається гасити *incendia* [пожежу] у своєму, ніж у чужому домі, і для *indemnitati* [захисту від збитків] у своєму краю *praevidere* [передбачені], *succurs* [підкріплення] і вони *in subsidium* [на підтримку] В.М.М. Пана вже відправлені у марші, і якщо це відмінюється, то, напевно, буде В.М.М. Пан *compus voti sui* [докоряти за обіцяне]. Я для тих завдань, котрі того краю *concernunt publicum emolumentum* [стосуються забезпечення суспільної користі], а найважливіше без волі Найяснішого Царя Його Милості Пана Милостивого вирушити звідти до Дубно не можу, особливо, коли мені до цих пір *haeret* [висить] в пам'яті наказ Його Царської Величності у листі до В.М.М. Пана писаному, що В.М.М. Пану *iniunctum* [пропоновано] при наступі неприятеля переміститися в той край і *iuncta* [об'єднатися] зі мною *manu vim vi retundere* [давати опір].

Лист від двору Його Царської Величності до мене, адресований В.М.М. Пану, належно відсилаю до В.М.М. Пана і самого себе Вашій ласці віддаю, розуміючи, що так буде завжди.

Вельможного мості Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких

P.S. В.М.М. Пан пише і запевняє, що *ab oriente* [зі сходу] не маєш чого боятися, правда що і мені зичливі кореспонденти так *in vicimo* [по-сусідськи] інформують, також із самого Стамбулу *lactan ... spe tranquillae pais*, лише говорять орди стерегтися, котра не відомо, коли буде готова до маршу, треба і ті *novum emergens* [новини] сприймати завжди в обережності *animadwersia* [уважно], що Дзяун Мурза** з цілим буджацьким Ногаєм, переправившись на ту сторону Дністра, заложив собі кочовища між Дністром і Бугом, близько від наших кордонів, де Ногаї орють і сіють і будинки собі ліплять. Зважай В.М.М. Пан, як той близький сусід є *periculosus* [небезпечний] християнству, а найбільше нам. А той, який до мене тепер пише, через посла Серакероного***, котрий недавно прибув до мене, нагадуючи про шкоди для Буджацької орди *noviter* [відновлені] від запорожців, які украли стадо. Ексерпт [виписки] з того листа відсилаю В.М.М. Пану. Також повідомляю, що *accessit* [прийшов] Коронний кухмістр, а з того боку – маршалок надвірний, який їхав до Порти через Ясси та *gloriabatur* [хвалився] там, що на цей рік Порти не може *mouere* [бути готовою] до війни, хіба що на наступний, однак Орді *demandatum* [довірено], щоб була готова на *nutus* [поклик], якщо на те буде потреба.

Про Черкеську *sedicyi* [війну] маю найпевнішу відомість, де *rebellis ammotio, ex hoc emanavit fonte* [повстанці виходять з тої ущелини], що Хан згадував про данину, яку йому черкаси *usoluunt* [платити] відмовилися, а тепер хочуть *retractare ceruice rebelli* [відновити війну]. Відсилав Хан до Порти, просячи *pro sopiendio hoc seditioso ausu* [для такого крамольного виклику] указ, у якому б прийшов дозвіл: хотів Хан на Черкес *cum strepitu armorum irruere* [зробити збройний напад], але Мансури і

* Wiedeńskiego

** Dziaun Murza

*** Головнокомандуючий турецькими військами.

Сизивіти*, на який *tota moles* [уся маса] Кримської держави *nititur* [спирається] не допустили того задуму і переконали, щоб послали з Кримської орди Калгу Солтана, який *properabat* [поспішив] маршем до гір черкеських і вже був *contiquitate* [наздогнав] тих, вийшли йому *In occursum* [назустріч] черкеські послы *demisso poplite* [вищої еліти] з *deprecacio* [проханням] і належний харач віддали, з яким він без жодних колізій повернувся. Так у поган завжди не довго триває *intestinum bellum* [внутрішня / громадянська війна], щоб не *ab experientia* [з досвіду] знати, що: *Civite bellum pessimum et iniquissimum est, et quo magis durat co maiora adfert damna Regno* [між собою вони борються не довго, а їх довга співпраця приносить великі трати Королівству]. Відсилаю копію листа сераскера.

З Білої Церкви
Art. 18/29 року 1708

№ 25801

9.

Ясновельможний мості Пане Воевода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

З тієї okazji, котра *fausto eventu* [щасливо вийшла] в адресі** Ясноосвіченого Князя Його мості Меншикова *tum* [мого] Пана *sub glorioso* [під славою] Імені В.М.М. Пана *accerit* [допущена], *arripio impetum* [захопили мене гаряче бажання] до віддання В.М.М. Пану на спостереження моєї вини, котру завжди до Особи Його *feror* [відчуваю]. А що мені повинному Князь Його мость зобов'язує, щоб через спеціального кур'єра лист до рук В.М.М. Пана відправив. Тому *conforminis* [виконавши це завдання] виконавши реквізиції*** їх В.М.М. Пана, бажаю собі такого щастя, що і мій убогий *litera* [лист] може до В.М.М. Пана *fausta sub penetralia* [щасливо проникне], *individuo* [особисто] передати *pass* [в спосіб], котрий цілком певно *documenta dabit* [дасть приклад], ким я є.

Вельможного мості Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

У Білій Церкві
Квітень року 1708

№ 25082

10.

Ясновельможний мості Пане Воевода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

Тільки зараз *lento passu* [досить повільно] повернувся мій кур'єр зі двору Найяснішого Царя Його мості Пана Милостивого, бо потребував через велику повільність у дорозі *commorari* [затримки]. Він віддав мені лист від Вельможного Пана, його *in pleno* [повністю] з поклонінням до рук Вельможного мості Пана**** посилаю.

Тритисячний загін вибраних вояків *succurs* [підтримки] я вже був наказом Його Царської Величності мого Пана милостивого відправив до Случа до Вельможного мості Пана, але коли мені *ex improviso* [неочікувано] прийшла відомість від Його мості Пана мозирського старости у *excerpcie* [вибрана] у *annecto* [приєднаному] листі, що неприятель *tendit et intendit* [наміряється] до України, а тому, *ad clanda repressalia* [да-

* Mansurowie y Siziwutowie

** Очевидно, що А. Сенявський ще не знав, що О. Меншиков став князем і у листі його титулував по-старому.

*** Йдеться, мабуть, про заготівлю продуктів для потреб війська.

**** Белзькому воєводі.

ючи належну відповідь] *ingruencyi* [неочікуваному вторгненню] неприязельському, мусив затримати марш зазначеного *auxiliarego* [допоміжного] війська, а й самому мені, щоб не прийшлося до Чернігова йти для протидії *dirigere gressus* [прямому руху]. Буду для того чекати вищого наказу, а тим часом вже відіслав два прикордонні полки Чернігівський і Стародубський до Лоева над Дніпро для спостереження за ворогом. Це Вельможному мості Пану доношу і прагну бути *in perpetuum* [постійно] Вельможному мості Пану люб'язним зичливим братом.

Вельможного мості Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа [Jan Mazepa]
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

З Білої Церкви
Квітень 25 1708 року.
№ 25083
11.

Ясновельможний мості Пане Воевода Белзький, Мій великий Милостивий Пане і Брате!

Так розумію, що мій лист вже мав дійти до рук В.М.М. Пана, у ньому я виразив, що відправлені мною [полки] для підтримки спільних планів вже знаходяться на марші, я у свою чергу *obstacula* [перешкоджаю] *interveniant* [вторгненню*], також *disposi cum* [за домовленістю] з В.М.М. Паном *parere* [виконую] і ті *exequi* [накази], не допускаючи, *latuis ex ore* [до прикордоння]; мій посланець *exponet* [представить] В.М.М. Пану *rationes* [причини] та *impossibilitates* [неможливості]. Я ж лише *solito cultu* [як завжди] при всіх обставинах і на кожному місці велике ім'я В.М.М. Пана *venerando* [возвеличую], знаючи при цьому, що можу бути за це *irremissibiliter* [покараний].

Вельможного мості Пана люб'язний і зичливий Брат
і слуга принижений
Іван Мазепа
Гетьман і Кавалер
Його Царської Пресвітлої Величності
Військ Запорозьких.

У Білій Церкві
Квітень 26 V.S. року 1708

№ 25084

* І. Мазепа з частиною полків стояв у Білій Церкві, очікуючи напад шведів.